

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки, іноземної
філології та перекладу

Протокол № 9 від 01.09.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ЛІДЕРСТВО В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	01 Освіта
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки

Статус дисципліни

Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова

українська

Розробник:
доктор філософії, доцент

Тетяна ПОГОРЕЛОВА

Завідувач кафедри
педагогіки, іноземної філології та перекладу

Тетяна ПОГОРЕЛОВА

Гарант освітньої програми

Олександр ШУМСЬКИЙ

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Лідерство в освітній діяльності» є формування та розвиток лідерської компетентності, яка передбачає ознайомлення аспірантами із сучасними тенденціями розвитку вищої освіти та засвоєння принципів викладання та навчання на основі парадигми лідерства.

Контент навчальної дисципліни «Лідерство в освітній діяльності» для здобувачів третього освітньо-наукового ступеня визначається понятійним міжпредметним зв'язком між курсами «Тайм-менеджмент», «Дизайн та проектування освітньої діяльності».

Об'єктом дисципліни є набуття компетентності реалізовувати виконання професійних функцій в межах науково-дослідної роботи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є принципи, методи, форми, функції, типи лідерства в освітній діяльності.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 1	ЗК1, ЗК3
РН 2	ЗК3, ЗК5
РН 7	СК1, СК3
РН 14	СК7, СК8

Де РН 1. Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями в освітній сфері.

РН 2. Організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження в освітній сфері на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики.

РН 7. Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань в освітній галузі.

РН 14. Формувати розуміння основних теорій зростання та розвитку, генезису наукової думки у сфері управління змінами; проведення критичного аналізу змін у стані суб'єкта освітньої діяльності; вміння генерувати, обирати та обґрунтовувати шляхи його розвитку.

ЗК1. Оволодіння загальнонауковою компетентністю спрямованою на формування системного наукового світогляду у предметній області і професійній діяльності;

ЗК3. Здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень із застосуванням кращих практик у професійній діяльності;

ЗК5. Здатність до особистого і професійного розвитку;

СК1. Здатність до пошуку, обробки та аналізу та узагальнення інформації для проведення самостійних наукових досліджень в освітній сфері;

СК3. Здобуття глибоких знань з педагогіки, зокрема розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань, критичного аналізу основних концепцій, оволодіння науковою термінологією;

СК7. Здатність до аналізу, узагальнення та застосування міжнародного досвіду у сфері освіти;

СК8. Здатність визначати стан і потенціал системи організації професійної підготовки у закладах освіти, зокрема оволодіння методикою аналізу освітньої діяльності у закладі освіти, проведення педагогічної діагностики та моніторингу якості освіти

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вища освіта і лідерство

Тема 1. Поняття лідерства: сутність та феномен.

1.1. Основи лідерства.

1.2. Лідерство як теорія управління.

Тема 2. Глобальні процеси у лідерстві.

2.1. Світові тенденції розвитку лідерства у вищій освіті.

2.2. Рольові функції і типологічні характеристики лідерства.

Тема 3. Сучасні тенденції розвитку лідерства в освітній діяльності.

3.1. Лідерські компетентності.

3.2. Поняття про соціальну відповідальність лідера.

Тема 4. Види лідерства в освіті.

4.1. Рольові функції і типологічні характеристики лідерства.

4.2. Лідерство у науковій діяльності.

Змістовий модуль 2. Підвищення ефективності викладання на засадах лідерства

Тема 5. Викладання засноване на лідерській парадигмі.

5.1. Сучасна технологія підготовки лідера в освіті: поняття, особливості та детермінанти.

5.2. Елементи тайм-менеджменту.

Тема 6. Лідерство в управлінні знаннями.

6.1. Управлінські рішення.

6.2. Технологія управління діяльністю команди.

6.3. Створення команди: умови та основні методи роботи.

Тема 7. Інструментарій лідерства в освіті.

7.1. Форми і методи оцінки лідерів.

7.2. Методи вивчення стилів лідерства.

7.3. Коучинг як сучасна технологія лідерства в системі адаптивного управління персоналом.

Тема 8. Стратегії комунікації у лідерстві.

8.1. Технологія управління конфліктами.

8.2. Конфліктологічна компетентність лідера.

Перелік практичних (семінарських) питань та завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Перелік практичних завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Завдання 1. Тема 1. Основи лідерства.	Активна участь на занятті (розгорнута бесіда)
Завдання 2. Тема 2. Світові тенденції розвитку лідерства у вищій освіті.	Опитування, складання глосарію
Завдання 3. Тема 3. Лідерські компетентності	Дискусія
Завдання 4. Тема 4. Рольові функції і типологічні характеристики лідерства.	Моделювання, розгорнута бесіда
Завдання 5. Тема 5. Сучасна технологія підготовки лідера в освіті: поняття, особливості та детермінанти.	Презентація
Завдання 6. Тема 6. Управлінські рішення.	Семінар
Завдання 7. Тема 7. Форми і методи оцінки лідерів. Методи вивчення стилів лідерства.	Презентація Експертне оцінювання
Завдання 8. Тема 8. Технологія управління конфліктами.	Розв'язання кейсів.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Завдання 1. Тема 1. Лідерство як теорія управління	Вивчення лекційного матеріалу
Завдання 2. Тема 2. Типологічні характеристики лідерів	Створення ментальної карти за темою
Завдання 3. Тема 3. Соціальна відповідальність лідера.	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань
Завдання 4. Тема 4. Лідерство у науковій діяльності.	Підготовка презентацій за заданою тематикою
Завдання 5. Тема 5. Елементи тайм-менеджменту	Аналіз основних методик тайм-менеджменту
Завдання 6. Тема 6. Технологія управління діяльністю команди.	Створення ментальної карти за темою
Завдання 7. Тема 7. Коучинг як сучасна технологія лідерства в системі адаптивного управління персоналом.	Вивчення лекційного матеріалу
Завдання 8. Тема 8. Конфліктологічна компетентність лідера.	Розв'язання кейсів.

Кількість годин практичних занять та годин самостійної роботи в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності аспірантів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних освітніх технологій, серед яких: лекції проблемного характеру (тема 1), міні-лекції (тема 7), робота в малих групах, круглий стіл (тема 4, 5), мозкові атаки (тема 2, 3), кейс-метод (тема 7, 8), презентації (тема 8), дебати, диспути, дискусії (тема 3, 5), проекти (тема 6).

Практичне заняття передбачає інтенсивну роботу в аудиторії. Воно проводиться у формі обговорення питань, дискусії, керованого викладачем або аспірантами, «круглого столу». На практичному занятті відбувається обговорення самостійно підготовлених аспірантами доповідей, презентацій, повідомлень тощо. Основними формами практичного заняття є розгорнута бесіда, диспут, «круглий стіл», інтерв'ю, семінар, кейс-метод.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Система оцінювання сформованих у здобувачів компетентностей враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни охоплюють лекційні і практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів).

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку і в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: активна робота здобувача на практичному занятті (35 балів), самостійна робота (25 балів), тестування (20 балів), виконання та презентація індивідуальної роботи (20 балів).

Семестровий контроль: залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Борова Т.А., З.В. Рябова, Г.Ю. Кравченко, О.О. Почуєва Педагогічний консалтинг: навч. посіб. Луцьк: Терен, 2019. 324 с.

2. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононец Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи магістрів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» галузі знань 01 освіта/педагогіка спеціальності 011 освітні, педагогічні науки. – Полтава : ПУЕТ, 2020. – 232 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10004>.

Додаткова

3. Освітнє лідерство: від теорії до практики : монографія / авт. кол. ; за наук. ред. В. Р. Міляєвої ; Київський університет імені Бориса Грінченка [Електронне видання]. – Київ ; Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2021. – 296 с. – URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36659>.

4. Пушкар, О. І. Інженерна педагогіка та навчання на робочому місці [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. І. Пушкар, О. С. Завгородня ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,57 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 170 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 141-149. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22765>.

5. Shared Leadership in Higher Education: Important Lessons from Research and Practice // Viewpoint: American Council on Education, Center for Policy, Research and Strategy - Access: <https://www.acenet.edu/Documents/Shared-Leadership-in-Higher-Education.pdf>.

Інформаційні ресурси

6. Закон України Про вищу освіту. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

7. Еразмус+ : Корисні посилання. – Інтернет ресурс: <http://erasmusplus.org.ua>

8. Сайт ПНС імені С. Кузнеця. Дисципліна : Лідерство в освітньої діяльності / В. Лунячек [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=11071>